

היקש It is a

הקישא הוא –

Overview

The תורה writes¹ concerning a בכור בעל מום (and the same applies to all פסולי פסוק that בשערך תאכלנו הטמא והטהור יחדיו וגו' (המקודשין) that בטומאת בשר² and בטומאת הגוף פסולי המקודשין may be eaten. The תורה writes elsewhere³; לא תוכל לאכל בשערך מעשר דגנך וגו' וכל נדריך וגו' indicating that you may not eat בשערך the פסולי מעשר if it is טמא, as you can eat בשערך the פסולי המקודשין בטומאה. We derive from this פסוק that there is an איסור לאו for eating מעשר [שני] בטומאה. Our גמרא teaches that since קדשים and מעשר are written in this same פסוק⁴ we derive from a היקש that just as it is forbidden to eat מעשר בטומאה, it is also forbidden to eat קדשים בטומאה. Our תוספות finds it difficult why a היקש is required to prohibit אכילת קדשים בטומאה.

asks: תוספות

– תימה אמאי קרי ליה הקישא –

It is astounding! Why does he refer to the איסור of בטומאה as being derived from a היקש?!

– תיפוק ליה דקודש כתיב בהדיא בקרא ובכורות בקרך וצאנך –

He can derive איסור אכילת קדשים בטומאה because the פסוק explicitly mentions קודש (and the first born of your herd and flock). It is not necessary to derive קדשים from מעשר through a היקש, when we can derive קדשים directly from this פסוק of לא תוכל לאכול.

– ואזהרה למעשר נמי יליף מהאי קרא⁵ –

For the warning against eating מעשר בטומאה is also derived (only) from this פסוק; we can therefore derive איסור אכילת קדשים בטומאה from this very same פסוק, without resorting to a היקש.⁶

answers: תוספות

¹ דברים (ראה) טו, כב.

² בטומאת בשר טהור is eating הגוף and בטומאת הגוף טמא is eating בשר; the טמא.

³ It reads: וגו' ובכורות בקרך וגו' וכל נדריך וגו' ונדבותיך וגו'. שם יב, יז.

⁴ קדשים are ובכורות בקרך וגו' וכל נדריך וגו'.

⁵ If the לאו of איסור אכילת מעשר בטומאה was derived from a different פסוק (indicating that we cannot derive איסור אכילת מעשר בטומאה from the פסוק of לא תוכל לאכול), it would be understood why the היקש is required since we cannot derive איסור אכילת מעשר בטומאה from this פסוק. However since איסור אכילת מעשר בטומאה is derived from this פסוק, then איסור אכילת קדשים בטומאה can also be derived from this פסוק.

⁶ The תורה teaches us that even though you may eat בטומאה המקודשין בשערך; however you may not eat קדשים בשערך if they are not פסולי, just as we derive the לאו for eating בטומאה. See 'Overview'.

ויש לומר דצריך הקישא משום איסור הנאה⁷ –

And one can say; that the היקש is required in order to establish a לאו for
- קדשים טמאים of איסור הנאה

דלא תוקי קרא דוהבשר לאיסור הנאה שיהא בלאו⁸ –

So that you should not establish the words לא יאכל in the פסוק of והבשר אשר
נהנה from לאו if one is to inform us that there is a לאו, יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף
קדשים טמאים.

קדשים טמאים for איסור הנאה of לאו (and must) derive the will now prove that we can
from מעשר:

דבפרק שני דשבת (דף כה, א) לא ילפינן איסור הנאה בשמן קדש שנטמא⁹ אלא
ממעשר¹⁰:

For in the second פרק of מסכת שבת we can only derive the איסור הנאה of
מעשר from טמא which became קודש שמן קודש.

Summary

The הנהנה מקדשים טמאים for לאו of היקש teaches that there is a לאו (but not for איסור אכילה which can be derived directly from the פסוק).

Thinking it over

What is the difference if there is [merely] an איסור for having הנאה from
נהנה מקדשים טמאים or if there is (also) a לאו for being טמאים?

⁷ This discussion is not following the view of (חזקיה, nor of) ר' אבהו.

⁸ If not for the היקש, we would derive איסור אכילה from טמאים for פסוק of לא תוכל לאכול (as
והבשר אשר יגע (but without a לאו) from יגע (the fact that it is to be burnt indicates it is טמא וגו' באש ישרף
לאו (אסור בהנאה). Finally we would derive a לאו (this would be derived in a ענין
אם אינו ענין of פסוק of והבשר אשר יגע וגו' לא יאכל from נהנה מקדשים טמאים
[which we know from לא תוכל לאכול] then תנהו לענין הנאה). There would be no extra פסוק to teach us
איסור הנאה בשאר. However now that there is a היקש of קדשים to מעשר, therefore we derive from
the היקש that there is a לאו for טמאים, just as there is a לאו for being טמא (see
following footnote # 9). Therefore the לא יאכל (in the פסוק of והבשר אשר יגע וגו' לא יאכל) is extra to teach us
איסור הנאה בשאר. This explanation follows the view of the מהרש"א [See 16 הערה].
[קנטורוביץ] and (מהרש"א הארוך קובץ על יד בד"ה ז"ל) for an alternate explanation.]

⁹ The גמרא there makes a ק"ו, if by מעשר הקל there is a rule of בטמא, then certainly it should
apply to קודש [שמן] which is more המור than מעשר. (It does not state there however that there is a לאו.)

¹⁰ It would seem that תוספות maintains that the פסוק of מע"ש (concerning מע"ש) is considered a
לא תוכל (not like היקשא בד"ה היקש). [Perhaps the בטמא teaches that when the תורה wrote לא תוכל
מע"ש (concerning מע"ש) it meant הנאה as well, therefore he is מתודה that בערתי.] The fact that the
of (לא יאכל) and cannot be derived from מע"ש must be derived from שמן טמא (בשעת ביעורו) of איסור הנאה
(והבשר) as are all other הנאה בשאר איסורים, indicates that we must first establish a לאו for טמא before we
can derive איסור הנאה בשאר איסורים (for otherwise the לא יאכל would teach us the לאו for טמאים
[as mentioned in the previous footnote # 7]).